

Fullmäktige 23.02.2026

Fråga om nuläget för främjandet av hälsa, välfärd och delaktighet i Esbo samt om samarbetet med Västra Nylands välfärdsområde (Bordlagt 19.1.2026)

Beredning och upplysningar:
Ikäheimonen Taru

fornamn.efternamn@esbo.fi
Telefon 09 816 21

Förslag

Föredragande
Stadsstyrelsen

Fullmäktige antecknar redogörelsen för kännedom som svar på ledamot Petra Mannehs m.fl. fråga 21.10.2025 om nuläget för främjandet av hälsa, välfärd och delaktighet i Esbo samt om samarbetet med Västra Nylands välfärdsområde och konstaterar att frågan är slutbehandlad

Behandling

Beslut

Redogörelse

Frågans innehåll

Petra Manneh och 30 andra ledamöter lämnade 21.10.2025 en fråga om nuläget för främjandet av hälsa, välfärd och delaktighet i Esbo samt om samarbetet med Västra Nylands välfärdsområde.

Sammanfattning:

- Esbo stad främjar hälsa och välfärd genom omfattande nätverkssamarbete med stadens enheter, organisationer och partner. Den konkreta verksamheten anknyter till arbetet med organisationerna (bland annat lokalfrågor), beredningen av välfärdsplanen, utvecklandet av invånarnas delaktighet samt det förebyggande rusmedelsarbetet och kommunikationen om hälsa och välfärd.
- Staden samarbetar med Västra Nylands välfärdsområde bland annat genom förhandlingar och gemensamma arbetsgrupper i vilka man behandlar hälso- och välfärdsfrågor en gång i månaden eller mer sällan.
- Utvecklingen av välfärd och delaktighet följs årligen upp med olika mätare och rapporter. De årliga mätarna fastställs i välfärdsplanen (under beredning).

- Kontaktytorna, kontaktpersonerna och informationsutbytet inom samarbetet mellan Esbo stad och välfärdsområdet är delvis oetablerade och bristfälliga. Samarbetet utvecklas mot bättre resultat samtidigt som båda organisationerna strävar efter kostnadseffektivitet och har fokus på sina kärnuppgifter.
- Delaktigheten utvecklas genom att förnya delaktighetsmodellen och testa nya sätt att delta.

1. Hur fullgör Esbo stad för närvarande den lagstadgade uppgiften att främja hälsa och välfärd, och hurdant samarbete bedrivs med Västra Nylands välfärdsområde när det gäller att främja hälsa, välfärd och delaktighet?

Enligt kommunallagen (410/2015) är kommunens grundläggande uppgift att sörja för kommuninvånarnas hälsa och välfärd. Lagen om ordnande av social- och hälsovård (612/2021) förpliktar kommunerna att främja sina invånares hälsa och välfärd. Kommunen har det primära ansvaret för främjandet av hälsa och välfärd till den del denna uppgift anknyter till kommunens övriga lagstadgade uppgifter. Hälsa, välfärd och delaktighet främjas i Esbo framför allt genom omfattande nätverksarbete med stadens egna resultatenheter, organisationer och andra partner. Inom Esbo stad hänför sig det konkreta nätverksarbetet till beredning och utarbetande av en välfärdsplan för fullmäktigeperioden utifrån Berättelsen om Esbo och en omfattande mängd verkstäder. Dessutom hänför sig samarbetet till diskussioner med organisationer samt planering av lokaler, organisationsunderstöd och nya samarbetsmöjligheter. För att förbättra kommuninvånarnas delaktighet har vi dessutom testat delaktighetsplattformen Voxit i beredningen av välfärdsplanen i samarbete med sektorn för fostran och lärande samt med påverkansorgan. Ledningen med välfärdskunskap utvecklas inom projektet HyteData 2.0, som leds av Esbo stad och där välfärdsexperterna har en stor roll. För att utveckla det förebyggande rusmedelsarbetet upphandlar vi lektioner inom rusmedelsfostran, samordnar samarbetet i olika evenemang och åtgärder i staden samt bereder en plan för förebyggande rusmedelsarbete på stadsnivå. Genom kommunikation strävar vi efter att påverka kommuninvånarna så att de väljer att utföra åtgärder som är smarta med tanke på deras välbefinnande. Vi ansvarar också för verksamheten i påverkansorganen, det vill säga äldrerådet och rådet för personer med funktionsnedsättning, och för att deras röst hörs i staden.

Det konkreta samarbetet med Västra Nylands välfärdsområde hänför sig för närvarande till beredningen av de årliga lagstadgade förhandlingarna kring främjande av hälsa och välfärd. Dessutom har välfärdsområdet utsett representanter till Esbo stads styrgrupper för välfärd, hälsa och delaktighet samt till stadens elevvårdsgrupp. Vi diskuterar aktivt med både välfärdsområdet och de andra kommunerna i området bland annat om utarbetandet av lagstadgade handlingar, säkerhetsåtgärderna i olika kommuner, genomförandet av det förebyggande rusmedelsarbetet samt kommunernas önskemål kring det gemensamma främjandet av välfärd och hälsa. Också ledningen med välfärdskunskap sker i samarbete med välfärdsområdet.

2. Hurdana strukturer eller samlarbetsforum har det skapats mellan staden och Västra Nylands välfärdsområde för arbetet kring främjande av hälsa och välfärd, och hur fungerar de i praktiken och i servicekedjorna, såsom inom tjänster för barn, unga och familjer, mental- och missbruksvården eller stödjandet av välbefinnandet bland äldre?

- I fråga om strukturerna för arbetet kring främjande av hälsa och välfärd finns det för närvarande överenskommen praxis mellan Esbo stad och Västra Nylands välfärdsområde:
- Västra Nylands välfärdsområdes nätverk för hälsa och välfärd, fyra gånger per år
- Gemensam beredning av förhandlingar kring arbetet inom främjande av hälsa och välfärd (cirka en månad före förhandlingarna)
- Välfärd och hälsa bland de äldre i Västra Nyland (1–2 gånger per år) + ett informellt välfärdsmöte som behandlar frågor som berör de äldre med Esbo en gång i månaden. I mötet deltar en välfärdschef, en organisationsexpert, en expert som ansvarar för motionsverksamhet för äldre samt experter som ansvarar för kulturverksamhet för äldre
- Västra Nylands välfärdsområdes grupp för välfärdsinformation, tre gånger per år
- Arbetsgrupp för att förebygga våld i nära relationer och i hemmet
- Arbetsgrupp för beredning av en gemensam årsklocka för arbetet kring främjande av hälsa och välfärd
- Nätverk för förebyggande mental- och missbruksvård för kommunerna inom Västra Nylands välfärdsområde
- Dessutom är experterna från olika resultatenheter i direkt kontakt med varandra i det dagliga arbetet för att utveckla samarbetet.

3. Hur följer Esbo stad och bedömer utvecklingen av invånarnas välfärd och delaktighet, och hurdana resultat visar den senaste välfärdsstatistiken eller välfärdsrapporterna?

Esbo stad följer årligen utvecklingen av invånarnas välfärd och delaktighet med hjälp av mätare som fastställts i välfärdsplanen som godkändes i början av fullmäktigeperioden. I samband med bokslutet rapporteras det om Esbobornas välfärd och dessutom görs det årligen en framställning om välfärdens tillstånd i rapporten om omvärldens tillstånd (publiceras på Esbo stads webbplats i början av april). I slutet av fullmäktigeperioden rapporteras det i välfärdsberättelsen om välfärdsplanen och verksamheten under hela fullmäktigeperioden. Välfärdsberättelsen är mer omfattande än den årliga rapporten, som i huvudsak fokuserar på uppföljningen av målen i välfärdsplanen.

Den senaste välfärdsstatistiken visar framgångar i välbefinnandet bland Esbobor i olika åldersgrupper enligt följande:

Barn och unga

- Drickande för att bli berusad har minskat bland unga
- Rökning har minskat
- Användningen av e-cigarett har minskat bland elever i årskurs 8–9
- Hälsa, välfärd och livsstil samt tillväxtmiljöns säkerhet bland barn och unga i grundskoleåldern i Esbo ligger på samma nivå som det nationella genomsnittet
- Andelen flickor som upplever ensamhet har minskat. Upplevelsen av ensamhet bland flickor i årskurs 7–9 och flickor som studerar på andra stadiet har minskat
- De flesta barn och unga upplever att de tillhör någon grupp. Upplevelsen av delaktighet ligger över genomsnittet i hela landet
- Esboborna utövar hobbyer i hög grad jämfört med genomsnittet i Finland
- Utbildningsnivån i Esbo är högre än i Finland i genomsnitt

- I årskurs 1–6 har intresset för skolan ökat från 42 till 50 procent och även i årskurs 7–9 från 16 till 20 procent
- Daglig trötthet och utmattning har minskat bland elever i årskurs 8–9 och bland gymnasieelever
- Av eleverna i årskurs 7–9 upplever färre än tidigare att deras hälsotillstånd är medelmåttigt eller dåligt
- Upplevelserna av sexuella trakasserier har minskat både i årskurs 7–9 och i gymnasiet

Den vuxna befolkningen

- Esbobornas välfärd och hälsa ligger utgående från flera olika mätare över genomsnittet
- Livsstilen har utvecklats positivt: den vuxna befolkningen motionerar mer än vid den föregående mätningen, fetman har minskat, andelen personer som dricker för mycket alkohol har minskat
- Esbobornas sjukfrekvens är lägre än sjukfrekvensen i de övriga största kommunerna. Antalet personer som får invalidpension på grund av psykiska problem eller beteendestörningar har minskat under den föregående fullmäktigeperioden
- De potentiella förlorade levnadsåren (PYLL) har minskat i Esbo under fullmäktigeperioden och är de lägsta bland de sex största kommunerna.
- Röstrningsaktiviteten i kommunalvalet och upplevelsen av delaktighet ökar bland den vuxna befolkningen
- Andelen personer som upplever sig vara arbetsoförmögna är i Esbo lägst i huvudstadsregionen

De äldre

- Majoriteten av de äldre lever ett självständigt och aktivt liv: tre av fem upplever att deras livskvalitet och hälsa är bra
- Andelen äldre som röker dagligen har minskat
- Upplevelsen av livskvalitet bland personer över 75 år har förbättrats
- Mortaliteten bland personer som fyllt 65 år är i Esbo den lägsta bland de sex största kommunerna
- Personer över 65 år deltar aktivt i organisationsverksamhet
- I Esbo upplever personer över 75 år klart mindre stora svårigheter i det dagliga livet än i hela landet (skillnad på sex procentenheter)
- 85 procent av alla personer över 75 år är nöjda med förhållandena i sitt bostadsområde i Esbo
- I Esbo bor 96,8 procent av personer i 75–84 års ålder hemma – andelen har varit oförändrad under hela fullmäktigeperioden

Det finns dock någonting att utveckla i alla åldersgrupper:

Barn och unga

- Fler elever i årskurs 7–9 än tidigare låter bli att äta frukost
- Användningen av nikotinpåsar har ökat kraftigt
- Färre barn eller unga än vid de två föregående mätningarna äter skollunch
- Användningen av nikotinpåsar bland barn och unga i grundskoleåldern har ökat
- Andelen pojkar som upplever ensamhet har ökat. Andelen pojkar i årskurs 7–9 som känner sig ensamma är mer än dubbelt så stor bland pojkar med utländsk bakgrund som är födda utomlands, än bland pojkar med finländsk bakgrund
- Internetberoendet är klart större i Esbo än genomsnittet i hela landet

- I synnerhet barn och unga med invandrarbakgrund och barn och unga som hör till minoriteter har upplevt fördomar och diskriminering

Den vuxna befolkningen

- Andelen personer som inte sover tillräckligt har ökat
- Betydande psykisk belastning har ökat bland personer i arbetsför ålder (18 procent) både i Esbo och i hela landet. Särskilt 20–39-åringar har observerats vara den mest belastade åldersgruppen
- Andelen personer som tycker att deras livskvalitet är god har minskat
- Andelen personer som känner sig ensamma har ökat
- Skillnaderna i välfärd mellan utbildningsgrupperna är fortfarande stora. I lågutbildade grupper upplever en större del att deras hälsotillstånd, arbetsförmåga och livskvalitet är sämre än bland högre utbildade

De äldre

- Andelen psykiskt kraftigt belastade äldre har ökat. Var tionde person över 65 år upplever att hen är belastad
- Fetma bland äldre i Esbo har ökat
- Användningen av alkohol bland äldre har ökat. Två av fem dricker för mycket alkohol i Esbo.
- Andelen personer som har stora svårigheter att gå en sträcka på 500 meter har ökat
- Upplevelsen av ensamhet har ökat ytterligare, var tionde känner sig ensam
- Flera än tidigare upplever att deras hälsa är medelmåttig eller ännu sämre
- Upplevelsen av livskvalitet bland personer över 65 år har försämrats.

4. Vilka särskilda utmaningar eller utvecklingsbehov har det identifierats i samarbetet mellan staden och välfärdsområdet, och hur tänker man lösa dem?

Samarbetet mellan staden och välfärdsområdet behöver utvecklas för att vi ska kunna trygga invånarnas möjligheter till ett gott liv. Samarbetsparterna för en del av de uppgifter som är väsentliga med tanke på arbetet kring främjande av hälsa och välfärd i Esbo och välfärdsområdet är ännu oklara. Byggandet av samarbetet har för sin del utmanats av snabba förändringar i välfärdsområdets organisation och av de effekter som åtgärder som krävs för att balansera ekonomin har på samsarbetsresurserna. Samarbetet behöver förbättras till exempel mellan småbarnspedagogiken och rådgivningsverksamheten. Också utanför det egentliga arbetet kring främjande av hälsa och välfärd (bland annat inom sysselsättning, säkerhets- och räddningsverksamhet samt integration) bör samarbetet mellan staden och välfärdsområdet vidareutvecklas.

Välfärdsområdet har minskat sitt stöd till organisationer i fråga om understöd och lokaler. Detta skapar press på Esbo att stödja organisationerna i större utsträckning än tidigare, vilket är svårt att göra på ett heltäckande sätt, eftersom balanseringen av ekonomin befinner sig i en krävande fas också inom staden. Esbo stad håller dock på att genomföra åtgärder genom vilka organisationer inom främjande av hälsa och välfärd kan erbjudas fler lokaler i staden än för närvarande.

En positiv utveckling har dock skett efter utmaningarna i den inledande fasen: resurserna inom elev- och studerandevården har ökat, och det har gått bättre än förr att hitta yrkesutbildad personal för skolorna, såsom psykologer, kuratorer och hälsovårdare. Det finns fortfarande

utvecklingsbehov bland annat när det gäller informationsutbytet mellan elev- och studerandevården som välfärdsområdet producerar och datasystemen i stadens skolor.

Det första förändringslöftet i välfärdsområdets nya strategi gäller stärkandet av de primära tjänsterna för barn och unga. Med beaktande av Esbos mål och utmaningar är det viktigt att vi i samarbete lyckas stödja livshanteringen, hälsan, lärandet och hobbyverksamheten bland barn och unga samt deras familjer på ett övergripande sätt. Välfärdsområdet samt städerna och kommunerna i Västra Nyland har kommit överens om att bereda gemensamma riktlinjer och åtgärder bland annat för att ingripa i barns och ungas överanvändning av sociala medier och för att främja lämpliga hemkomsttider.

5. Hur främjas Esbobornas delaktighet och möjligheter att påverka sitt välbefinnande och utvecklandet av tjänsterna? Hur beaktas invandrarnas och specialgruppernas möjligheter till delaktighet?

Esbo stads modell för delaktighet kommer under fullmäktigeperioden att förnyas så att den bättre motsvarar den nya Berättelsen om Esbo. Vi stärker de gamla sätten och utvecklar nya sätt att delta. Pilotförsöket med plattformen Voxit är ett exempel på detta. De förvaltningsövergripande programmen strävar sannolikt genom sina egna åtgärder också efter lokal invånardelaktighet (planeringsarbetet pågår ännu). Tillsammans med invandrartjänsterna planerar vi diskussionsmöten för olika befolkningsgrupper (Metod för arbetet | Likabehandling.fi) för att deras erfarenheter och röster också ska kunna höras.

Beslutshistoria

Stadsstyrelsen 1.12.2025 § 359

Förslag

Föredragande
Stadsdirektör Mykkänen Kai

Stadsstyrelsen föreslår att fullmäktige antecknar redogörelsen för kännedom som svar på ledamot Petra Mannehs m.fl. fråga 21.10.2025 om nuläget för främjandet av hälsa, välfärd och delaktighet i Esbo samt om samarbetet med Västra Nylands välfärdsområde och konstaterar att frågan är slutbehandlad.

Beslut

Stadsstyrelsen:
Föredragandens förslag godkändes enhälligt.

Beslutshistoria

Fullmäktige 19.01.2026 § 10

Förslag

Föredragande
Stadsstyrelsen

Fullmäktige antecknar redogörelsen för kännedom som svar på ledamot Petra Mannehs m.fl. fråga 21.10.2025 om nuläget för främjandet av hälsa, välfärd och delaktighet i Esbo samt om samarbetet med Västra Nylands välfärdsområde och konstaterar att frågan är slutbehandlad

Behandling

Ordföranden föreslog understödd av Marttila att ärendet bordläggs.

Efter avslutad diskussion om bordläggning frågade ordföranden om ärendet kan bordläggas enhälligt. Eftersom ingen motsatte sig förslaget om bordläggning, konstaterade ordföranden att fullmäktige hade godkänt det enhälligt.

Beslut

Fullmäktige:
Ärendet bordlades enhälligt.

Beslutshistoria

Bilaga

Tilläggsmaterial

- Valtuustokysymys Yhteistyö Länsi-Uudenmaan hyvinvointialueen kanssa ja hyvinvoinnin, terveyden ja osallisuuden edistämisen nykytilasta sekä yhteistyöstä Länsi-Uudenmaan hyvinvointialueen kanssa

För kännedom